

3 4

Theorie en lastige woorden les 4 – blad 1

Doel: Om te lezen

Het metaal koper komt uit dit soort open mijnen.

Grondstoffen raken een keer op

Heb jij een mobieltje? Af en toe een nieuwe spijkerbroek? Jij gebruikt, net als miljarden andere wereldbewoners, elke dag voedsel en goederen. Dat heet **consumptie** en jij bent een consument. Daarvan komen er steeds meer, omdat de wereldbevolking groeit. Meer mensen betekent dat er meer voedsel nodig is. Daar is steeds meer landbouwgrond voor nodig. Maar al die mensen willen ook een

huis, auto, koelkast en tv. Je zegt dan: de consumptie van goederen stijgt. Ook kopen mensen nieuwe spullen als de oude kapot zijn. Om al die spullen te maken, zijn grondstoffen nodig. Die komen uit de bodem en raken een keer op. Daardoor wordt de aarde uitgeput. Om spullen te produceren, is ook energie nodig. Daarvoor worden fossiele brandstoffen gebruikt. Ook die raken een keer op.

de consumptie

Het gebruik van producten en voedsel.

de consument

De verbruiker.

Kies zelf!

Als mensen zo doorgaan met consumeren als nu, is er niet genoeg landbouwgrond en raken grondstoffen en brandstoffen sneller op dan nodig is. Een oplossing is minder consumeren. Door jouw gedrag kunnen mensen dan in de toekomst ook nog gebruikmaken van de aarde. Dat heet **duurzaam** gedrag. Duurzaam, dat zeg je van iets wat geen of zo weinig mogelijk schade toebrengt aan de aarde. Dat kan

bijvoorbeeld door alleen spullen te kopen die je echt nodig hebt. En door spullen langer te gebruiken. Je kunt ook de verwarming een graadje lager zetten. Je kunt ook kiezen voor energie die niet gemaakt wordt van fossiele brandstoffen. Windmolens en zonnepanelen leveren bijvoorbeeld **schone energie**. Er worden geen vervuilende fossiele brandstoffen verbrand en deze energie raakt nooit op!

Zonnepanelen leveren schone energie.

duurzaam

Dit zeg je van iets wat geen schade toebrengt aan de aarde.

de zonnepanelen

Een frame met een heleboel zonnecellen, die stralingsenergie van de zon omzetten in elektriciteit.

de schone energie

Energie die geen vervuilende brandstoffen gebruikt, zoals wind, water en zonlicht.

Theorie en lastige woorden les 4 – blad 2

Doel: Om te lezen

Biologische producten kun je vaak rechtstreeks bij de boer kopen.

Duurzaam voedsel

Eet jij vlees, of vegetarisch? En komt je eten uit Nederland, of van ver weg? Duurzaam gedrag heeft ook te maken met wat je eet. Een dier bijvoorbeeld, dat een lapje vlees op je bord wordt, moet voer krijgen. Dat voer is gemaakt van planten. Van een deel van dat voer groeit de koe, een deel verbruikt hij aan energie. Eet je alleen planten, dan gebruik je alle voedingsstoffen uit de plant direct voor jezelf. Er gaat dan geen

energie verloren en er is minder landbouwgrond voor nodig. Een ander voorbeeld: sperziebonen die je in januari eet, komen met het vliegtuig uit Egypte. Dat kost heel wat brandstof! Terwijl je 's winters ook boerenkool van dichtbij kunt eten. Je kunt ook kiezen voor **biologisch** voedsel. Dat is zonder kunstmest en giftige bestrijdingsmiddelen gemaakt. Biologische landbouw heeft minder nadelen voor het milieu.

vegetarisch

Voedsel zonder vlees.

biologisch

Hier: landbouw zonder kunstmest en bestrijdingsmiddelen.

Het verhaal van...

Nanda, leerling op een duurzame school

De Sokkerwei in Castricum is een bijzondere school. Het gebouw is zo duurzaam mogelijk gemaakt van hout en vermalen beton. Ook is het heel goed geïsoleerd. Met zonnepanelen wekt de Sokkerwei zelf duurzame energie op. Nanda zit op de Sokkerwei en vertelt: 'Wij leren veel over duurzaamheid. In ons lokaal gaat het licht vanzelf uit of minder fel branden als de zon schijnt. Dat bespaart energie. Als we het lokaal uitgaan, doen we

natuurlijk het licht uit. Ook doen we zuinig met alle spullen. We gooien nooit zomaar iets weg. We gebruiken geen lijm, verf of schoonmaakmiddelen die vervuilen voor het milieu. In ieder lokaal staat een bak waar we oud papier in doen. Ook plastic afval scheiden we. We doen ook proefjes. Daardoor leren we bijvoorbeeld meer over energie en warmte. Leuk joh!'

Duurzaam is ook: zuinig met water omgaan. Dat leren ze op de Sokkerwei.